

terjedésének következtében tovább nő a magasán kvalifikált munkaerő iránti kereslet, míg egyre kevesebb alacsony képzettséggel vagy képzetlenül is ellátható munkahely marad. Mivel az automatizálás fő célterülete a szekunder szektor, a foglalkoztatás súlypontja várhatóan még jobban át fog helyeződni a tercier szektorra.

Lakatos Judit

E-mail: Judit.Lakatos@ksh.hu

Penneck, S.:

Az IAOS szerepváltozásai 1985 és 2015 között: tanulságok a múltból

(The transformation of IAOS 1985–2015: Learning from the past.) – *Statistical Journal of the IAOS*. 2018. Vol. 34. Issue 2. pp. 129–139.

A tanulmány az IAOS (International Association for Official Statistics – Hivatalos Statisztika Nemzetközi Társasága) elmúlt harminc évének történetét foglalja össze. A szervezetet 1985-ben alapították az ISI (International Statistical Institute – Nemzetközi Statisztikai Intézet) keretein belül azzal a céllal, hogy segítse a hivatalos statisztika jobb megértését és elfogadottságát, illetve támogassa a hivatalos statisztika helyzetét a fejlődő országokban. Fontos szerepe volt a vasfüggöny két oldalán található statisztikai szervezetek kommunikációjában is. Az IAOS alakulásakor informálisan maga jelentette a hivatalos statisztika nemzetközi szervezetét.

Az alapításkor 140 fős tagsággal rendelkező szervezet az első két évben a működéséhez szükséges infrastruktúrát építette ki. A tagság 1987-ben Tokióban tartotta első ülését. Itt az IAOS első elnökének *Nyitrai Ferenc*-ét választották, aki 1989-ig töltötte be ezt a posztot. Elnöksége alatt megfogalmazták az IAOS szabályzatát, illetve megtartották az első

IAOS-konferenciákat: 1988-ban Rómában (adatminőség, jogi szabályozás témakörében) és Kairóban (népszámlálások témájában). Az első években a tagság 55 százaléka dolgozott a hivatalos statisztika valamely intézményében, 45 százaléka pedig az egyetemi-kutatói szférában. A tagságnak ez a megoszlása jó egyensúlyt jelentett a hivatalos statisztika előállítói és felhasználói között.

Az IAOS alakulásakor többen kételkedtek abban, hogy lehet-e intézménycsoportra alapozva új szervezetet létrehozni az ISI-ben, hiszen a hivatalos statisztika egyes témaköreit az ISI szakterületek szerinti szervezetei lefedték. Az átfedések mérséklése miatt 1989-ben az IARUS (International Association for Regional and Urban Statistics – Területi és Városi Statisztikusok Nemzetközi Szervezete) beolvadt az IAOS-ba és SCORUS (Standing Committee for Regional and Urban Statistics – Regionális és Városstatisztikai Állandó Bizottság) néven lett annak bizottsága. Más témákban is tervezték bizottságok létrehozását (központi bank, demográfia, népmozgalom), de ezek a kezdeményezések sosem valósultak meg.

Az IAOS tagsága 1997-ben már 524 egyéni és 35 intézményi tagot számlált. A vasfüggöny leomlása, az új hivatalos nemzetközi statisztikai szervezetek megjelenése miatt szükségessé vált az IAOS szerepkörének újragondolása: így született meg a Malaguerrajelentés. *Carlos Malaguerre* 1999-ben ismertette a jelentést az ISI Helsinkiben tartott konferenciáján.¹ Kilenc célterületet jelölt meg, ahol az IAOS szerepet vállalhat, azonban a tagságnak nem sikerült egyetértésre jutnia a jelentéssel és új céljaival kapcsolatban.

Az IAOS 1988-tól kétévente tartotta nemzetközi konferenciáit, amelyek mellett számos

¹ A konferenciáról és Malaguerre előadásáról *Hüttl Antónia* számolt be (lásd HÜTTL A. [1999]: A jövő kihívásai a statisztikában. *Statisztikai Szemle*. 77. évf. 8. sz. 681–684. old.).

kisebb rendezvényt is szervezett. A társaság ma is használt logója 1998-ban jelent meg, és 2002-ben indult el saját honlapja. 2000-ben a svájci Montreux-ban tartották az IAOS konferenciáját, amelynek témája a statisztika és az emberi jogok kapcsolata volt. A rendezvényen nagy számban vettek részt nem statisztikus érdeklődők és a média képviselői is. Ettől fogva a társaság fontos feladatának tekintette, hogy politikailag érzékeny kérdésekkel is foglalkozzon.

Az ISI 2003-ban, Berlinben tartott konferenciájának témája az IAOS céljainak meghatározása és a szervezet megújítása volt. Feladatként fogalmazódott meg a fiatal statisztikusok bevonása az IAOS munkájába és a tagság elöregedésének megállítása, illetve az informatikai eszközök kínálta lehetőségek vizsgálata a hivatalos statisztikában és a szervezet életében egyaránt. Ennek eredményeként 2004-ben hirdették meg először a Fiatal Statisztikusok Versenyét. Az eleinte két évente, majd 2011 óta évente meghirdetett pályázaton kezdetben az első, majd 2007 óta az első három helyezett az ISI nemzetközi konferenciáján mutathatja be pályaművét.² A pályaművek száma a kezdeti 22 tanulmányhoz képest 2017-re megduplázódott.

Az IAOS eseményeiről kezdetben az ISI folyóiratában (*International Statistical Review*) és hírleveleiben számoltak be. Az első önálló IAOS hírlevél 1990-ben jelent meg, majd 2007-ben adták ki először a szervezet negyedévente megjelenő saját folyóiratát (*Statistical Journal of the IAOS*).³

² A díj második helyezettje 2015-ben Nagy Beáta volt „Targeted record swapping on grid-based statistics in Hungary” című dolgozatával (lásd IAOS Prize for Young Statisticians. <http://www.iaos-isi.org/index.php/statistics-prize>).

³ A folyóirat évfolyamszámozása 1982-vel kezdődik, mivel jogelődnek tekinti a „*Statistical Journal of the United Nations Economic Commission for Europe*” című lapot. A folyóirat 2014. évi, népszámlálásokkal és mezőgazdasági összeírásokkal foglalkozó tematikus számának Laczka Éva volt a

A társaság a Malaguerra-jelentés óta folyamatosan dolgozik a célterületek meghatározásán. Bár nincs teljes egyetértés, de néhány terület egyértelműen azonosítható, amelyekkel az IAOS-nak foglalkoznia kell:

- rendszeres együttműködés az ISI többi szekciójával, amely lehetőséget adna a hivatalos statisztika felhasználóinak nagyobb szerepvállalására az IAOS-ban;
- tudatosítani a tagsággal és az érdeklődőkkel, hogy az IAOS nem a hivatalos statisztika statisztikusainak a szervezete, hanem a hivatalos statisztika minden megjelenési formájával (így különösen a hivatalos statisztika felhasználásával) foglalkozó szervezet;
- a fejlődő országok szakértőinek támogatása és bevonása az IAOS munkájába;
- a hivatalos statisztika etikai kérdéseinek tárgyalása, szükség esetén állásfoglalás kibocsátása;
- fiatal statisztikusok bevonása az IAOS munkájába.

Az IAOS több mint harmincéves tevékenysége során igyekezett a hivatalos statisztika különböző megjelenési formáit segíteni, országokon átívelő együttműködési lehetőségeket létrehozni. A szervezet a jövőben is azon kíván munkálkodni, hogy összefogja a hivatalos statisztika szereplőit, és lehetőséget biztosítson a releváns témák tárgyalására, konszenzusok kialakítására. 2016-ban már 454 egyéni és 37 területi tag segíti ezeket a feladatokat.

Lencsés Ákos,

az MTA Könyvtár és Információs Központ
főkönyvtárosa
E-mail: lencses.akos@konyvtar.mta.hu

vendégszerkesztője, a számban Lengyel György ismertette a 2010. évi magyar mezőgazdasági összeírást (lásd LACZKA, É. [2014]: Editorial. *Statistical Journal of the IAOS*. Vol. 30. No. 1. pp. 17–19. és LENGYEL GY. [2014]: Agricultural Census 2010 in Hungary. *Statistical Journal of the IAOS*. Vol. 30. No. 1. pp. 47–51.)